

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 187/2015-10

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 12. mája 2015 predbežne prerokoval sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného spoločnosťou Advokátska kancelária JUDr. Stopka, JUDr. Blendovský, JUDr. Strapáč, PhD., s. r. o., Potočná 2835/1 A, Čadca, v mene ktorej koná konateľ a advokát JUDr. Miroslav Stopka, vo veci namietaného porušenia základného podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky postupom Krajského súdu v Žiline v konaní vedenom pod sp. zn. 8 NcC 16/2014 a jeho uznesením z 12. februára 2014 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDAKOVANÉ] o d m i e t a pre nedostatok právomoci Ústavného súdu Slovenskej republiky na jej prerokovanie.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 2. apríla 2014 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojho

základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 8 NcC 16/2014 a jeho uznesením z 12. februára 2014 (ďalej aj „napadnuté uznesenie“).

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že v konaní vedenom na Okresnom súde Čadca (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 16 C 317/2012 (o právo prechodu) má sťažovateľ postavenie odporcu. Dňa 20. novembra 2013 Advokátska kancelária JUDr. Stopka, JUDr. Blendovský, JUDr. Strapáč, PhD., s. r. o. (ďalej len „advokátska kancelária“), oznámila okresnému súdu skutočnosti dôležité pre súdne konanie okresného súdu v sťažovateľovej veci, a to, že prevzala v inej veci prerokováanej pred okresným súdom obhajobu obvineného s tým, že poškodený v tejto veci môže byť príbuzným sudcu okresného súdu. Dňa 16. januára 2014 zákonná sudkyňa [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sudkyňa“) v rámci oznámenia skutočností podľa § 15 prvej vety zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „OSP“) adresovaného predsedníčke okresného súdu žiadala o vylúčenie z prerokovania a rozhodovania sťažovateľkiných vecí na základe podania advokátskej kancelárie. Sudkyňa sa vzhľadom na tieto skutočnosti cítila byť zaujatá, keďže ide o osobný vzťah – poškodený v inej trestnej veci prerokováanej okresným súdom je jej syn a obvinený je zastúpený advokátskou kanceláriou v tejto inej trestnej veci, ako aj vo veciach sťažovateľa. Napadnutým uznesením krajský súd sudkyňu okresného súdu nevyhlásil z prerokovania a rozhodovania sťažovateľovej veci vedenej na okresnom súde.

Podľa sťažovateľa k tomuto záveru nemal krajský súd dostatok podkladov, keďže už v minulosti v konaní pred okresným súdom sudkyňa požiadala o vylúčenie, pretože mala negatívny vzťah ku klientovi a k jeho právnomu zástupcovi – advokátskej kancelárii. V prípise podpredsedovi okresného súdu z 9. januára 2012 sudkyňa pri návrhu na vylúčenie uviedla, že tento stav pretrváva aj v iných sporoch.

Sťažovateľ ďalej uviedol, že v totožných veciach krajský súd za tých istých okolností v dvoch iných senátoch rozhodol uznesením sp. zn. 13 NCb 2/2014 z 5. februára 2014 a uznesením sp. zn. 5 NcC 15/2014 z 29. januára 2014 tak, že sudkyňa okresného súdu je vylúčená z prerokovania a rozhodovania veci na okresnom súde, keďže oba senáty dospeli k záveru, že sú dané dôvody na jej vylúčenie z prerokovania a rozhodovania predmetnej veci v zmysle § 14 ods. 1 OSP, s tým, že skutočnosti uvádzané zákonnou sudkyňou sú objektívne spôsobilé vyvolať pochybnosti o jej schopnostiach nestranne a nezávisle konať a rozhodovať v predmetnej veci, ako aj v iných veciach, v ktorých zastupuje menovaná advokátska kancelária.

Sťažovateľ ďalej poukázal na rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Piersack v. Belgicko a doplnil, že sama sudkyňa v minimálne dvoch prípadoch deklarovala všeobecnú zaujatosť voči advokátskej kancelárii, a teda neboli poskytnuté dostatočné záruky, aby sa vylúčili akékoľvek pochybnosti o nezaujatosti sudkyne, a jej zaujatosť a napadnuté uznesenie krajského súdu porušuje čl. 46 ods. 1 ústavy. Podľa sťažovateľky toto porušenie čl. 46 ods. 1 ústavy je o to vypuklejšie, že v iných veciach, ktoré sú skutkovo totožné, krajský súd vylúčil sudkyňu z prerokovania veci advokátskej kancelárie, a „*napádaným rozhodnutím teda bola porušená právna istota a dôveryhodnosť justície vzhľadom na to, že za tých istých okolností bolo napádané rozhodnutie opačné a v rozpore s článkom 46 ods. 1 Ústavy SR*“.

Sťažovateľ v závere svojej sťažnosti žiada, aby ústavný súd po vykonanom dokazovaní vydal takéto rozhodnutie:

„*Základné práva [redacted] .. upravené v článku 46 ods. 1 Ústavy SR postupom Krajského súdu Žilina vo veci navrhovateľa [redacted] .. proti odporcovi [redacted] .. pod sp. zn. 16 C/3147/2012 porušené bolo.*

Uznesenie Krajského súdu v Žiline 8 NcC/16/2014 -306 z 12.02.2014 sa zrušuje.

[redacted] priznáva finančné zadostučinenie vo výške 1 000 €.. .

[redacted] priznáva trovy právneho zastúpenia vo výške 340,90 Eur...“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Ústavný súd podľa ustanovenia § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v ustanovení § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Sťažovateľ namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy napadnutým uznesením krajského súdu, ktorý nevytlúčil sudkyňu okresného súdu z prerokúvania jej veci vedenej na okresnom súde.

Z napadnutého uznesenia krajského súdu vyplýva, že krajský súd nevidel dôvod na vylúčenie zákonnej sudkyne z prerokovania a rozhodovania sťažovateľovej veci a ani nemal pochybnosť o jej nezaujatosti. V tejto súvislosti krajský súd v napadnutom uznesení uviedol, že zákonná sudkyňa nie je s advokátskou kanceláriou ako splnomocneným zástupcom odporcu v žiadnom vzťahu a prichádza s ňou do kontaktu iba pracovne. Nejde o priamy vzťah sudkyne k účastníkovi konania alebo k jeho splnomocnenému zástupcovi, ale ide o vzťah nepriamy, ktorý je sprostredkovaný cez inú osobu (syn zákonnej sudkyne ako poškodený a obvinený v trestnom konaní zastúpený splnomocneným zástupcom, ktorý zastupuje aj sťažovateľku v predmetných súdnych konaniach). Taktiež krajský súd zdôraznil, že u advokátskej kancelárie ako splnomocneného zástupcu ide o štandardný výkon činnosti v rámci poskytovania právnych služieb. Podľa krajského súdu sudkyňa teda nemá k veci, k účastníkom konania ani k ich zástupcom žiaden vzťah uvedený v § 14 ods. 1 OSP. Pokiaľ ide o subjektívne aspekty nestrannosti, samotné vyjadrenie obavy sudkyne z nestrannosti nestačí na založenie dôvodných pochybností o nedostatku nezaujatosti vzhľadom na právne (ústavné i zákonné) garancie nezávislosti sudcov a zákonné povinnosti sudcov konať vo veci bez predsudkov, nezávisle a nestranne. Ak nedôjde k preukázaniu konkrétnych pochybností, nie je podľa krajského súdu dôvod pochybovať o nezaujatosti sudkyne zo subjektívneho hľadiska. Vyjadrenie dotknutej sudkyne neindikuje podľa krajského súdu v tejto rovine žiadne konkrétne okolnosti, ktoré by odôvodňovali pochybnosť o jej nezaujatosti, a to ani z hľadiska teórie tzv. zdaní. Krajský súd skúmajúc subjektívne aj objektívne hľadiská nestrannosti nezistil naplnenie predpokladov v zmysle § 14 ods. 1 OSP zakladajúcich pochybnosť o nezaujatosti sudkyne určenej rozvrhom práce k prerokovaniu a rozhodnutiu sťažovateľovej veci, a preto zákonnú sudkyňu napadnutým uznesením nevylúčil z prerokovania a rozhodovania týchto vecí.

Pokiaľ ide o základné práva a slobody, ústava rozdeľuje ochranu ústavnosti medzi všeobecné súdy a ústavný súd. Systém tejto ochrany je založený na princípe subsidiarity, ktorý určuje aj rozsah právomoci ústavného súdu pri poskytovaní ochrany základným právam a slobodám vo vzťahu k právomoci všeobecných súdov (čl. 142 ods. 1 ústavy), a to

tak, že všeobecné súdy sú primárne zodpovedné za výklad a aplikáciu zákonov, ale aj za dodržiavanie základných práv a slobôd (IV. ÚS 23/05).

Judikatúra ústavného súdu stabilne pripomína, že ochrana ústavnosti nie je a ani z povahy veci nemôže byť iba úlohou ústavného súdu, ale je takisto úlohou všetkých orgánov verejnej moci, v tom rámci predovšetkým všeobecného súdnictva. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti inštitucionálny mechanizmus, ktorý nastupuje až v prípade zlyhania všetkých ostatných do úvahy prichádzajúcich orgánov verejnej moci (napr. I. ÚS 214/09). Podľa právneho názoru ústavného súdu preto nemožno akceptovať, aby napĺňanie úsilia o spravodlivé súdne konanie príslušným všeobecným súdom v danej veci nahradzoval ústavný súd svojím vstupovaním a ingerenciou do tohto dosiaľ meritórne neskončeného konania. Ústavný súd môže urobiť zásah na ochranu ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou garantovaných práv sťažovateľov až vtedy, keď už ostatné orgány verejnej moci nie sú schopné protiústavný stav napraviť (IV. ÚS 322/09).

Ústavný súd už v rámci svojej judikatúry vyslovil, že predpokladom na záver o porušení základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je také porušenie, ktoré nie je napraviteľné alebo odstrániteľné činnosťou všeobecného súdu pred začatím konania alebo v konaní vo veci samej, resp. ktoré nemožno napraviť procesnými prostriedkami, ktoré sú obsiahnuté v Občianskom súdnom poriadku (m. m. I. ÚS 148/03, III. ÚS 355/05, II. ÚS 307/06).

Pridržiavajúc sa svojej stabilnej judikatúry ústavný súd ďalej poukazuje na to, že základné právo na súdnu ochranu „je výsledkové“, to znamená, musí mu zodpovedať proces ako celok, a skutočnosť, či napadnuté konanie ako celok bude spravodlivé, závisí od pokračujúceho konania a rozhodnutia všeobecných súdov (m. m. III. ÚS 33/04, IV. ÚS 163/05, II. ÚS 307/06, II. ÚS 155/08).

Aj z ďalšej judikatúry ústavného súdu (napr. I. ÚS 79/03, I. ÚS 236/03) obdobne ako z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (napr. Komanický c. Slovenská republika,

rozsudok zo 4. 6. 2002) vyplýva, že ústavný súd a Európsky súd pre ľudské práva overujú, či konanie posudzované ako celok bolo spravodlivé v zmysle čl. 46 až čl. 50 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

V okolnostiach prípadu sťažovateľa ústavný súd zastáva názor, že namietaný postup a uznesenie krajského súdu by mohli zakladať porušenie označených práv sťažovateľa len v prípade, ak by boli spojené s konkrétnym relevantným nepriaznivým dôsledkom pre sťažovateľa, ktorý bol týmto postupom a uznesením spôsobený, pričom by sa tento negatívny dôsledok musel zároveň vzťahovať na výsledok konania a nebolo by ho možné korigovať v ďalšom procesnom postupe, prípadne v opravných konaniach.

Preto ak je sťažovateľ toho názoru, že v jeho veci konajúca sudkyňa mala byť vylúčená z prerokovania a rozhodovania tejto veci a že neboli rešpektované ich procesné práva pri rozhodovaní o uplatnenej námietke zaujatosti sudkyne okresného súdu, bude mať možnosť svoje výhrady uplatniť pri využití prostriedkov právnej ochrany, ktoré mu Občiansky súdny poriadok priznáva voči meritórnemu rozhodnutiu. Ide jednak o právo na riadne opravné prostriedky, ale aj právo využiť mimoriadne opravné prostriedky proti právoplatnému rozhodnutiu vo veci.

Ústavný súd uvádza, že podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach týkajúcich sa porušenia základných práv a slobôd vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Namietané porušenie niektorého zo základných práv alebo slobôd nezakladá automaticky aj právomoc ústavného súdu na konanie o nich. Pokiaľ ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany základného práva alebo slobody môže domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (I. ÚS 103/02, IV. ÚS 115/07).

Pri predbežnom prerokovaní predloženej sťažnosti ústavný súd zistil, že ochranu sťažovateľom označeného základného práva na podklade jeho možného porušenia

z dôvodov uvedených v sťažnosti je oprávnený poskytnúť všeobecný súd, a to v konaní o riadnych alebo mimoriadnych opravných prostriedkoch proti rozhodnutiu vo veci samej. Preto ústavný súd rešpektujúc požiadavku subsidiarity plynúcu z čl. 127 ods. 1 ústavy i svoju doterajšiu rozhodovaciu prax sťažnosť sťažovateľa odmietol pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti sa ústavný súd už ďalšími návrhmi sťažovateľa nezaoberal.

Pozornosti ústavného súdu neušlo, že o obdobných sťažnostiach, kde iných sťažovateľov zastupovala tá istá advokátska kancelária ako v prerokúvanej veci, boli tieto sťažnosti (založené na tom istom skutkovom základe) uznesením ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 342/2014 z 24. júna 2014 odmietnuté z toho istého dôvodu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 12. mája 2015